

Prenumerationspris

1/1 år Kr. 3:—
1/2 " " 1:50

Utgiven av Svenska Folkförbundet.
Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.

UTKOMMER ALLA ONSDAGAR

Utlandet:

1/1 år Kr. 4:—
1/2 " " 2:—

Vormsö.

Söndagen den 2. juni var för oss en minnesrik dag. Då avtäcktes minnesmärket efter de i estländska frihetskriget fallna hjältarne.

Söndagen var samtidigt även tillägnad mors dag.

Högtiden började i kyrkan, där pastor Jürgenson från Vigala predikade. Predikan, som hölls på estniska, översattes av kyrkoherde Klasson till svenska. Efter gudstjänsten tågade man till kyrkogården för en kort andakt och sedan till minnesmärket utanför kyrkporten.

Minnesmärket utgöres av ett imponerande granitblock, cirka 8 fot högt, med följande inskrift:

Oborna reste stenen
år 1929

åt minnet av
Frihetskämparna:

J. Liljebäck
H. Timmerman
L. Sträng
1919.

Sedan den andliga förrättningen vid minnesstenen utförts av kyrkoherdarne Klasson och Jürgenson och täckelset fallit, höllos ännu flera anförande. Riksdagsmannen H. Pöhl talade å svenskfolkets vägnar och nedlade en krans från Svenska Folkförbundet och Svenska Odlingens Vänner; J. Berggren framförde hälsningar från kretsrådet i Hapsal, A. Hammermann från Vormsö kommunalråd, A. Vesterblom från Vormsö Svenska Odlingens Vänner, J. Kalff från deras sida som kämpat med i frihetskampen och Johan Hörnström ägande minnesord åt de i världskriget fallna.

Vormsö syddskår, under Alkivists kommando höll hedersvakt

och saluterade. Sångkören under J. Ahlros ledning framförde många vackra sångar både i kyrkan och vid minnesstenen.

Vid avslutningen uppläste ordf. i Vormsö S. O. V. Joel Nyman kassaredovisningen varur framgick, att utgifterna för minnesstenen belöpa sig till c:a kr. 160. — som täckts genom frivilliga gåvor, anslag av kyrkorådet och kooperativa föreningen samt kollekten vid minnesfesten.

Omkring 1000 människor närvaro.

Det hela bar en varm fosterländsk prägel och efterlämnade de bästa minnen. Heder åt de fallna hjältarna!

— Söndagen anordnade HARRIENS skolor sångfest i Reval, varvid sångarnas antal uppgick till inemot 5000.

— Studetsångarna Orphei Drängar från Uppsala gästade för några dagar sedan Reval. Under besöket gavs två kenserter i „Estonia“ Sällan ha vi tillfälle att höra storslagnare sång, detta bekräftades också till fullo av publiken, som var stormförtjust. Kören dirigerades av Musikdirektör dr. Alfven. O. D. anlände hit från Riga via Runö med eget fartyg. Härifrån fortsattes resan till Helsingfors. Vid samtal med sångarna framgick, att Runöbesöket utgjorde den mest oförgätliga upplevelsen under hela turneen.

Sångarna emottogs av estniska studentorganisationerna, som även voro värdar. På torsdagskvällen inbjödos sångarna efter konserten till „Seltskondlik maja“, där „flera högstämda tal höllos och skålar höjdes. Även regeringen var representerad. Vid detta tillfälle

överlämnade kören en minnesmedalj i guld med konungens avbild till Dorpats universitet.

Försoning mellan kyrka och stat i Mexiko? President Gil har givit Reuter en officiell bekräftelse på att ändamålet med ärkebiskop Ruiz' besök i staden är att få till stånd en diskussion, som kan få ett slut på det sedan länge spända förhållandet mellan regeringen och den katolska kyrkan. Presidenten uppgav att ärkebiskopen genom mexikanska ambassadens i Washington förmedling anbillit om ett samtal med honom. Även andra kyrkliga ledare komma att infinna sig.

En historisk check på 1,750 milj. lire. Finansministern har till kardinal Gasparri lämnat en check på 1,750 miljoner lire såsom fastställt i den till Lateranfördraget bifogade finansiella överenskommelsen.

Vesuvius' lava stelnar framför Antoniuskyrkan.

Befolkningen får ännu ej återvända till de hotade platserna.

Vesuvius' verksamhet har som ett telegram redan i korthet meddelat, avtagit i styrka, och det lilla samhället Terzigno synes kunna räddas. Lavaströmmen, vilken redan nått de yttersta husen, har stelnat till. Kardinal Ascalssi, Neapels ärkebiskop, som på torsdag eftermiddag anlände till platsen för att medelst böner och stänkande med vigvatten försöka hindra lavans framträngande, kunde till sin stora glädje konstatera, att lavaströmmen, stannat alldeles framför ingången till Antoniuskyrkan. Den största

faran betraktas som övervunnen. Experterna äro dock av den åsikten, att obehagliga överraskningar icke äro uteslutna. Myndigheterna äro synbarligen av samma mening, ty de ha tills vidare förbjudit befolkningen att återvända till de hotade platserna.

Några människoliv ha icke krävts av vulkanens uttbrott. Endast en gammal man har dött av hjärtslag. De materiella skadorna äro däremot mycket stora. Inalles ha som bekant 75 hus förstörts och bördiga områden med blomstrande vinplanteringar ha ödelagts. De förstörda husen skola fortast möjligt återuppbyggas. Tre bataljoner militär upprätthålla ordningen och förhindra samvetslösa personer att plundra de utrymda byggnaderna.

Ett sällskap unga italienska studenter, manliga och kvinnliga, som trots varningar ville undersöka utbrottet på närmare håll, voro på onsdagsförmiddagen nära att omkomma i en av remnorna. Medan de försiktigt arbetade sig upp för bergssluttningen kom en plötslig explosion, och ett svalg öppnade sig omedelbart framför dem. De gävo sig icke tid att springa utan rullade sig ned för berget tills de stoppades av någon buske eller gammalt lavablock. Många av dem måste föras till sjukhus med allvarliga skador. Efter denna episod ha myndigheterna förbjudit varje försök att närma sig kratern. En bred zon runt berget har avspärrats. Turister, som försöka överskrida denna zon, komma att arresteras och färdas de i bil, kommer vagnen att beslagtagnas och användas för räddningsarbetet.

Viks kretsrad.

Från att ha varit estlandssvenskarnas gemensamma språkrör har „Kustbon“ blivit ett partiorgan, som vill underminera och förintä alla dem, som råkat ha en annan åsikt om kulturella, nationella och sociala frågor förverkligande bland estlandssvenskarna. Protesterande mot detta, vill under-tecknad dock bli trogen sitt löfte och genom „Kustbon“ lämna meddelanden om verksamheten i Viks kretsrad.

Vid kretsfullmäktiges senaste sammanträde den 17 maj behandlades och antogs budgeten för år 1929/30 å sammanlagt 613.186 kr.

75 cent. I sparsamhets syfte hade några ändringar av styrelsens förslag företagits. Så skulle t. ex. krestfullmäktiges dagpenning minskas från 4 kr. till 1:50 (pr år således c:a 6 kr.)

Fr o. m. detta budgetår skola alla broar (ej vägar) övergå på kretsens bekostnad. Naturavägsunderhåll kan bytas emot skatt å 1:50 kr. pr. hundra del haken, tills vägnätet och vägfågorna ordnats av regeringen. Ismärkena komma framdeles att bekostas av kretsen.

Till den lediga sekreterarposten i kretsstyrelsen hade någon kandidat icke uppställts, varför val ej kunde företagas.

Jordbruksskolans i Vigala jordareal minskades med 130 desjatin till den för jordbruksskolor förutsedda högsta normen 150 desjatin. På dessa 130 des. grundas nya småbruk. Storbordbrukarna opponerade sig mot detta beslut.

Vidare beslöts övertaga Dagö Storhofs herrgårdsbyggnad för folkskoleändamål.

Jordbruksunderstödet 3600 kr. lämnades till rådgivande byrån för lantushållning.

Hela budgeten genomarbetades i sparsamhetens anda. Således kunde man icke framdeles bevilja familjeunderstöd åt tjänstemännen och åt kommunalsekreterarna. Mot det sistnämnda beslutet opponerade sig flera representanter, som påvisade, att tjänstemännen, i synnerhet kommunalsekreterarna ej på annat sätt kunna skydda sina intressen, då budgeten nu blivit försenad.

J. B-n.

Genmäle.

På grund av ovanstående uttalande som är direkt riktat mot tidningen av märket J. B-n anser sig redaktionen tvungen att på det kraftigaste reagera.

J. B-n beskyller redaktionen för att ha gjort „Kustbon“ till ett partiorgan, då den förut varit estlandssvenskarnas gemensamma opartiska språkrör.

Kustbon har varit ett partiorgan och skall även i framtiden bli det. „Kustbon“ är Svenska Folkförbundets organ. Vad opartiskheten beträffar så har „Kustbon“ just under den senaste valagitationen visat, att den är opartisk, enär även J. B-n artiklar ha blivit publicerade, oak-

tat meningen i dem har varit i betänklig grad avvikande från Svenska Folkförbundets och även från majoritetens av estlandssvenskarna. Vad igen undermineringeringen och förintandet av dem, som råkat ha en annan åsikt i kulturella etc. frågor, så måste här på det kraftigaste betonas, att det är just en av „Kustbons“ viktigaste uppgifter att bekämpa dem, som vilja splittra svenskarnas en het, och har den lyckats någorlunda, häri har den uppfyllt en god del av sin mission.

Reval, den 11 juni 1929.

Redaktionen.

Den gångna veckan.

Konung Gustavs mottagning är nu utarbetad och även publicerad. Sålunda anländer konungen till Reval den 27 dennes kl. 11 f. m. Kl. 4 äger högtidlig mottagning rum i Riksdagen. Därefter besökes Domkyrkan och Svenska kyrkan, i den sistnämnda hålles kort andakt. På fredagsmorgonen väckes konungen av en barnkör. Längre fram på dagen besökes rådhuset o. s. v. På kvällen avreser konungen pr järnväg till Riga. Under tiden kommer svenska flottan an besöka Pärnau.

IV Riksdagens sammansättning är nu fastställd. Nu är det även möjligt att hämta några uppgifter om folkrepresentanterna. Den äldsta av dessa är den gamle socialisten-veteranen M. Martna 68 år gammal. De yngsta äro socialisterna Pesur och Kaaver endast 24 åringar. Folkrepresentanternas i fjärde Riksdagen medelålder är 42½ år. 31 av dem äro första gången riksdagsmän. Även kvinnorna äro representerade av folkpartiets Maria Reisik.

Kommunikationsministeriet har utarbetat detaljerade bestämmelser angående vägarna och fordonen. Sålunda har man förut alltid (med fog) klagat över att landsborna själva med sina smala hjulskenor fördärva landsvägarna. Enligt den nya förordningen få vagnshjulens järnskenor icke vara smalare än 5 centimeter. Lastvagnar för en häst måste ha minst 6 centimeters skenbredd, två hästars lastvagnar 7½ centimeter.

För att den nya förordningen icke skall bli för svår att genomföra för landsborna, träder den i

kraft först efter 4 år — 1 april 1933.

Även angående lassen finnas normer utarbetade. Sålunda är lassens största bredd 230 cm. och totala höjd 375 cm.

Den till namnet allmänt kända vulkanen Vesuvius har efter en längre tids vila igen börjat en fruktansvärd „arbetsdag“. Den ur kratern utvällande lavan har enligt uppgift redan begravt flera byar vid bergets fot. Vin och frukträdgårdarna äro förstörda. Ständigt äro foror på väg från det farliga berget till lugnare trakter.

Enligt ungefärlig beräkning har Vesuvius i dessa dagar utslungat en lavamassa av c:a 8 milj. kubik meter. Lavamassorna slungas till en höjd av 200 meter. I så kraftig verksamhet har Vesuvius ej varit sedan 1906.

Enligt uppgift från Riga sprängdes ett monument, som upprests till minne av fallna tyskar från den sk. „Järndivisionen“. Monumentet sprängdes natten till söndagen och detonationen var så stark, att fönstren i omnejden sprängdes. Detta nidingsdåd fördomes skarpt av lettiska tidningarna. Man anser, att nidingarna antingen äro bolsjeviker eller också ytterlighetsnationalister. Saken undersöktes

Från Arensburg uppges att vargar varit synliga på Ösel. Troligtvis ha vargarna sökt sig ut på isen under vinterns lopp. Någon skada ha bestarna ännu icke anställt.

Natten till söndagen anordnade huvudstadspolisen en razzia i skogarna kring staden i syfte att infånga brottslingar, som skickligt trotsa polisen energi. Polisen lyckades lägga vantarna på fyra stycken sådana.

Egyptens konung Fuad visats för närvarande i Berlin.

De svenska oceanflygarna, som startade 9 dennes för flygning till New-York, voro tvungna att nödlanda på grund av maskinskada. Landningen företogs på Island c:a 200 km. från staden Reykjavik. Sedan skadan reparerats, fortsattes flygningen.

Antisemitiska uppträden i Wien. Vid universitetet här inträffade på lördagen svårartade sammanstötningar mellan national-socialistiska och judiska nationella studenter. Rektoratet hade

på grund av excesserna några dagar tidigare förbjudit samling i aulan. Icke dess mindre stordrade nationalsocialistiska och endel andra studenter aulan, där endel judiska studenter uppehöll sig och överfölo dessa. Det uppstod ett svårt slagsmål så att polis måste ingripa. Flere studenter skadades.

Studentkravaller i Lemberg. På fredagen uppstodo i Lemberg svåra sammanstötningar mellan polisen och nationalistiska studenter, vilka tågade genom staden under rop: Ned med regeringen. Då demonstranterna på en öppen plats överfölo en polisavdelning uppstodo svåra kravaller, varvid en del polismän sårades. Vid sammanstötning på en annan plats sårades likaså ett tjugotal personer.

Oroligt också i Posen och Warschau. Studenterna vid universitetet i Posen försökte på lördagen trots universitetsmyndigheternas förbud ställa till demonstrationer med anledning av händelserna i Lemberg. Polisen skingrade emellertid demonstranterna, varvid ett trettiotal studenter blevo anhållna. Även i Warschau hölls ett studentmöte, som dock förlöpte fullständig lugnt. Studenterna besluta endast göra en framställning om de anhållna kamraternas försättade på fri fot. Den av regeringsfientliga element framprovocerade aktionen torde nu kunna betraktas som likviderad.

Dansk geologisk expedition till Grönland. Lauge Kochs vetenskapliga expedition till Grönland, som bland annat har till uppgift att undersöka de där talrikt förekommande eruptivbergarterna samt den gamla bergkedjeveckning som dr Koch påvisade under sin förra expedition, avreser den 15 juni från Köpenhamn. Expeditionen väntas vara hemma igen i slutet av oktober. Som expeditionens geologer medfölja två svenska vetenskapsmän.

Ensam över världshaven. Från Brest och Cherbourg söka en mängd av franska flottans fartyg och hydroplan efter havets eremit, den unge franske sportsmannen Alain Gerbault, som för 4½ år sedan ensam i en liten segelbåt lämnade Marseille för att segla jorden runt. Efter 101 dagar nådde han New-York efter

en fantastisk och ytterst farlig seglats över den upprörda Atlanten. Gerbault var alldeles ensam ombord, passade själv seglen, lagade sin mat och sov när det då och då var lugnt väder. Efter ett kort uppehåll i New-York fortsatte han sin ensamma resa runt jorden, besökte avlägsna Söderhavsoar och upplevde många äventyr. En natt, då han låg och sov på däck, blev hans lilla skuta så när borrhärd i sank av en ångare. Han fick den emellertid snabbt reparerad och fortsatte. Resan var nu nästan slutförd, och den lilla båten observerades för några dagar sedan från Bretagnes kust. Den borde för länge sedan ha nått Brest, men har icke visat sig. De sista dagarna ha alla trampångare och fiskarbåtar på anmodan hållit utkik efter honom, men han och hans lilla båt äro spårlöst försvunna. Man hyser allvarlig oro för att hans båt vid avslutningen av den långa resan gått under i den storm, som för ett par dagar sedan försatte farvattnet vid Kanalens mynning i våldsamt uppror.

Professor Henrik Kreüger har fullbordat konstruktionsritningarna till de båda väldiga masterna för Stockholms nya rundradiostation vid Spånga. Tornen bli 150 meter höga, 25 meter högre än Motala och de högsta ostagade master i Sverige.

Masterna bli ett par väldiga bjässar, vardera vägande 140 å 150 ton. Varje mast kommer att vila på fyra fötter av ståljutgods, placerade i en fyrkant med 22 meters sida vid basen. Dessa fötter vila å sin sida på betongfundament, som tränga ned i marken till 5 å 6 meters djup och konstrueras så, att de ha erforderlig förankring. När det blåser ordentligt blir det nämligen en "lyftning" vid basens lovartsida, motsvarande en kraft av upptill 140 ton, och det gäller därför att ha fäste som håller. Vid byggandet av masterna kommer man att förfara på samma sätt som vid Grimeton och Motala. Det blir säkerligen ett intressant skådespel för stockholmarna att bevittna, hur ett sådant arbete högt upp i luften kommer att försigå — att det kräves goda nerver av de agerande, säger sig självt.

Vargatider i ryssland. Även köttansonering kommer nu, enligt vad som telegraferas från Moskva till Berlin, att införas i den sovjetryska huvudstaten. En oerhörd brist på köttvaror råder, och prisen ha drivits upp i svindlande höjd. Moskvapressen ford- rar nu ransonering på kött i likhet med bröd och andra livs- medel och föreslår, att köttet skall delas ut tre gånger i

veckan, då man måste räkna med ytterligare knapphet.

Ett steg närmare resan till månen. De franska aviatörerna Esnault Pelterie och André Hirsch instiftade i fjol ett pris för att uppmuntra interplanetara och även intersiderala flygförbindelser och franska astronomiska sällskapet åtog sig att förvalta priset. Det har nu utdelats för första gången. Det utgick med 10,000 francs

och tilldelades den tyske pro- fessorn Hermann Oberth för hans studier av en raketdriven projektil som skulle kunna uppnå en has- tighet av 4,000 meter i sekunden.

Amerikanen Deisch och tysken Hohman fingo hedersomnämmande.

Det kanske icke dröjer länge förrän Jules Vernes fantastiska projekt om en resa till månen blir förverkligad.

Sv. Pr.

S:O V:s 20-de årsmöte

äger rum på Birkas den 23 juni kl. 11 f. m. Årsmötet öppnas med guds- tjänst av kyrkoherde Haral Eng- ström från Reval.

STORA HOTELLET, Linköping.

Innehavare: Fru JENNY KLINGBOM.
Post-, telegram- & telefonadress: Stora Hotellet.
Linköping. Intern. hotellcode. 38 rum med 50 bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbel, rum fr. 10.— kr. Lunch fr. 2:50 kr. Middag ar 3.— kr. Supé fr. 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.

Jönköpings stads och läns sparbank.

Stiftad 1831.
Huvuakontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor i Jönköping, Huskvrana, Norrahammar, Små- lands Taberg.

MILITÄR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

Hamngatan 3A STOCKHOLM Norrmalmstorg
Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

SHELL

BENSIN OCH SMÖRJOLJOR

använder varje ekonomisk motorman
SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B

FISKARE!

ANVÄNDER NI FÖR EDER BÅTMOTOR

INHEMSKT MOTORBRÄNSLE!

Om ej, så försök vår

TRAKTORBENSIN

(för fotogenmotorer)

DÄRIGENOM SPARAR NI PENGAR,

ty den är billig, kraftigare än fotogen och därför ekonomisk.

Estländska Oljeskifferkonsortiet

(Svensk Konsession)

Tönismägi I. TALLINN Telefon 16

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningskola

Tel. 771-08 Grevturegatan 13
(Hörn-butiken) NORR 19203

Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt ur- sul av Vadstenaspetsar. Motiv och Kragar. Be- ställningar å linneutstyrlar. Order till landsorten expedieras omgående.

Kungörelse.

Undertecknad mtottager uppdrag: bi- träda i rättegångssaker, översättning- gar från och till estniska språket, uppsätta och skriva inlagor till myn- digheterna, råd och hjälp, köp och försäljningar, såväl som biträda i al- la möjliga förekommande angelägen- heter icke estniska talande svenskar.

Jakobsoni 40—12.

Lars Englund.

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm
Riks 80 29.

SVEDALA

Tegelmaskiner,
Grävmaskiner,
Stenkrossar,
Vägbyggnadsmaskiner,
Betonblandare,
Torvmaskiner,
Bränslekrossar för torv, koks och kol,
Pulveriseringsmaskiner,
Vindsiktar,
Torktrumlor,
Brikettpressar,
Transportapparater,
Rullager, Rallvagnshjul-
Skottkärehjul,
Kokillgods,
Stålgjutgods.

Aktiebolaget

Abjörn Anderson

Post- & Telegrafadr. Rikstelefon:
SVEDALA, GJUTERJET. 52, 76, 203, 4, 608 183.

REPRESENTANT CARL JÖNSSON

Postkast 38 REVAL Telef. 1536

HANSA

STOCKHOLM

Eget kapital
Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:

S. Karja tän. 15.

Första inhemska Försäkrings-Aktiebolaget

EESTILLOYD

grundat år 1919

Reval, Långgatan (Pikk) 11. Tel. 6-24 & 17-03

LIV-,

BRAND-,
OLYCKSFALLS-,
INBROTTS-,
GLAS- &

TRANSPORTFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna överstiga
hundrafemtio millioner cent.

Ett bevis på till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

**Försäkra Edert liv och Eder
egendom medan tid är!**